

နိဒါန်း

[က]

နိဒါန်း

“သိ၊ ပယ်၊ ဆိုက်၊ ပျိုး”

ဟု သံပေါက်တပုဒ်၏ သုံးပုံသုံးပုံလောက်နှင့်ပင်ပြီးစီးပြည့်စုံစေလိုက်ကြောင်းကို တွေ့ရပေသည်။ ထိုသို့ပေး လေ့လာသိရှိ လက်တွေ့အားဖြင့် “မြစ်၊ ပျက်၊ မှီ၊ အာ” ဟူ၍၎င်း၊ ခဏလေးသုံးပါးတို့ကို “မြစ်၊ တည်၊ ချုပ်-လတ်” ဟူ၍၎င်း၊ ဥသဒ္ဒါပေးလေးလုံးတို့ကို “ဘင်၊ ပြာ၊ လက်၊ သန်” ဟူ၍၎င်း၊ အပါယ်လေးဘုံတို့ကို “ဝေ၊ တိန်၊ ပြတ်၊ အသုဘ” ဟူ၍၎င်း၊ မဟာဘုတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ လက္ခဏာများကို “ခက်မာ၊ ပွဲစေး၊ ပွဲစေး၊ ထောက်ကန်” ဟူ၍၎င်း၊ ရုပ်၏ သမုဋ္ဌာန်လေးပါးတို့ကို “ကံ၊ ဗံသံ၊ ဥ၊ အာ” ဟူ၍၎င်း၊ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါးတို့ကို “မြေ၊ ရေ၊ မီး၊ လေ၊ ညို၊ ရွှေ၊ နီ၊ ခြုံ၊ ပေါက်၊ လင်းဟူ၊ ဆယ်ဆူ ကသိုဏ်း” ဟူ၍၎င်း၊ အသုဘ ၁၀-ပါးတို့ကို “ထောင်၊ ညို၊ ပြည်၊ ပြတ်၊ ခဲအပ်၊ ပစ်ထား၊ စားဖြတ်ပင်ရေး၊ သွေးယို၊ ပိုးစ၊ အရိုးစ၊ ဆယ်ခု အသုဘာ” ဟူ၍၎င်း၊ မိမိသို့ သူတို့အား “လက္ခဏာနှင့်၊ ရသနာနှင့်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပဒဋ္ဌာန်၊ သိမ်းရန် နှာပုံနှင့်ရုပ်” ဟုစပ်ဆိုတော်မူပြီးနောက် “လေးချက်ပိုင်ပိုင်၊ ပိုင်း၊ ချား၊ ခိုင်က၊ သက္က၊ ဇီဝ၊ အတ္တအယု၊ ကင်းစင်ခြင်း၊ မှတ်ယူ မိမိသို့” ဟု ပိုင်ပိုင်ရှာ သိမြင်စေရန် ဖော်ပြတော်မူပုံကို၎င်း တွေ့ရသည်။ မြန်မာဘာသာလည်း ဖြစ်နိုင်သမျှ ဖြစ်စေရန် စကားလည်း ကျဉ်းနိုင်သမျှ ကျဉ်းစေရန် ထင်ရှားသည့် ဝေါဟာရလည်း ဖြစ်နိုင်သမျှ ဖြစ်စေရန် ချောလည်း ချောပြောစေရန် ရည်သန်ရေးသားပုံများကို တွေ့ရပေသည်။ ကဗျာဆရာတို့၏ အသည်းနှလုံးဖြစ်သည့် “ဩဇာ” ဂုဏ်မြောက်လှပေသည်။

အချို့ အရေးကြီးသည့် အဘိဓမ္မာဝေါဟာရများကိုမူ မူလဝေါဟာရ ဖျောက်မသွားစေရန် ရည်ရွယ်၍ဖြစ်စေ၊ တွင်ကျယ်ပြီး ဝေါဟာရဖြစ်သည်ဟု သဘောရတော်မူ၍ဖြစ်စေ မူ၎င်းအတိုင်းသော်၎င်း၊ မူ၎င်းအတိုင်းတွင် ကဗျာကိုဥက ဓာလုံး၏ထက်ဝက် သို့မဟုတ် သုံးပုံတပုံခန့် လောက်ကိုသော်၎င်း သုံးပုံစပ်ဆိုတော်မူတတ်လေသည်။ ဥပမာ “စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်” “သော၊ ဥ နှစ်တန်” စသည်တို့ကဲ့သို့ ပေတည်း။

အချို့ အရေးကြီးသည့် ပရမတ္ထဝေါဟာရများအတွက် မူ၎င်းအတိုင်း ထားရုံသာမက ဘာသာပြန်အဓိပ္ပါယ်ပြ သံပေါက်များဖြင့်လည်း ထပ်

နိဒါန်း

[ကိ]

လောင်း ဖော်ပြတော်မေးသည်။ ဥပမာ - သဗ္ဗစိတ္တသာဝါဒကထာသိက် ၇-ပါးတို့ကို “ဗသံ၊ ဝေ သညံ၊ ခေ၊ င၊ ဇီ၊ မန၊ ဤသတ္တ၊ သဗ္ဗစိတ်တိုင်း ဖြစ်” ဟု ဖော်ပြတော်မူပြီးနောက် တပုဒ် “တွေ့၊ ခံ၊ မှတ်၊ ဆော်၊ တည်၊ သက်၊ ခြောက်၊ အဖော် ခုနစ်၊ စိတ်တိုင်းဖြစ်” ဟု ထပ်လောင်းဖော်ပြတော်မူလေသည်။

မဟာဘုတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို “ပ၊ အာ၊ ဝါ၊ တေ၊ မြေ၊ ရေ၊ လေ၊ မီး၊ လွန်ပျိုးစီး၊ ဘုတ်ကြီး စတုတ္ထ” ဟု ပါဠိလိုရာ မြန်မာလိုပါ ဖော်ပြတော်မူသည့်ပြင် ‘လွန်ပျိုးစီး’ ဟူသော စကားဖြင့် ‘မဟာဘုတ်ပုဒ်၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်အမျိုးမျိုးတို့ကို ငုံ့မိစေသည်။ ထိုမျှမက “ခက်မာ၊ ပွဲစေး၊ ပွဲစေး၊ ထောက်ကန်၊ ဤလေးတန်၊ မှတ်ရန် လက္ခဏာ” ဟု လက္ခဏာများကိုပါ ဖော်ပြတော်မူပြန်သည်။

“သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းမည်သည် သုတ္တန်၊ အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်နှစ်ပုံကိုအကျဉ်း ခြုံမိသောကျမ်းဖြစ်၍...” ဟု ဆရာတော်ကြီးကိုယ်တိုင် မှာထားတော်မူသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဆရာတော်ကြီး၏ ပရမတ္ထသံသိပညာလည်း ပိဋကတ် ၂-ပုံကို အကျဉ်းခြုံမိရာ ရောက်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။ ထို့ကြောင့် “ပိဋကတ်နှစ်ပုံ၊ အကျဉ်းခြုံ၊ နှုတ်သို့သို့မှာ” ဟု နိဂုံးတွင် စပ်ဆိုတော်မူလေသည်။

သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းသည် စိတ်ပိုင်း၊ စေတသိက်ပိုင်း၊ ပကိဏ်းပိုင်း၊ ဝိထိပိုင်း၊ ရုပ်ပိုင်း၊ ပစ္စည်းပိုင်းဟူသော ခြောက်ပိုင်းတို့ဖြင့် အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းကို အကျဉ်းခြုံမိလေသည်။ ဘုံပိုင်း၊ သမုဋ္ဌာန်ပိုင်း၊ ဂမ္မဋ္ဌာန်ပိုင်းတို့ဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်ကိုပါ အကျဉ်းခြုံမိလေသည်။ စင်စစ်ကား ဆရာတော်ကြီး၏ သံသိပညာ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ သရုပ်၊ အဓိပ္ပါယ်များ ကုန်စင်အောင် ပါရှိမျှမက သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းတွင် မပါဝင်သေးသည့် အချက်များကိုပါ ထပ်လောင်း ပြည့်စွက်၍ထားလေသည်။

ထို့ကြောင့် ကြိုက်နှစ်သက်သူ အလွန်ပေါခဲ့ပေရာ ၁၂၆၅-ခုနှစ်မှ ၁၂၈၀-ခုနှစ်အတွင်းဆီက သံသိပညာကျောင်းသားပေါင်း သုံးသိန်းကျော်မျှ စာရင်း ရရှိသည်ဟု အဆိုရှိပေသည်။

[ကိ]

နိဒါန်း

“ရှစ်သောင်းလေးထောင်၊ တရားရောင်လည်း၊ မိုက်မှောင်ပယ်တုန်း၊ ထိန်ထိန်ရွှန်း၊ ထွန်းစေ သာသနာ” ဟူသော နိဂုံးနှင့်အညီ ယခုခေတ်တွင်လည်း ထိုကျမ်းကိုလေ့လာကာ ပရိယတ်သာသနာတော် ထွန်းကားရေးအတွက် အခက်ကဏ္ဍ၊ ကျနပိုင်းဖြတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်များစွာ၊ အကွေ့အပြုံဖြင့်၊ သန်စင်လှပစေရန် စိမ့်လျက် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ ပုံနှိပ် ပြန့်ဝေလိုက်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

(မူလ) နိဒါန်း

မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်သည် ၆-ဝါအလွန် ၇-ဝါမြောက် နောက်လတ်သောအခါ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ မယ်တော် ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော သန္တုသိတ နတ်သားကို အဖူးပြု၍ နတ်မြဟာအပေါင်းတို့အား ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ ဝိဘင်း၊ ဓာတုကထာ၊ ပုဂ္ဂလပညတ်၊ ကသာဝတ္ထု၊ ယမိုက်၊ ပဋ္ဌာန်း၊ ၇-ကျမ်းအပြားရှိသော အဘိဓမ္မာ ဒေသနာကို ကောင်းစွာ ဟောကြားတော်မူပါကြောင်း။

၎င်းအဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းဒေသနာကို ကောင်းစွာ သိရှိစေခြင်း အကျိုးငှါ သိက္ခာကျမ်း အနုရာဓမ္မိ တုမူလသောမကျောင်းတိုက်ကြီးအရှင် ဧသျှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် ပါဠိဘာသာဖြင့် အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ် ခေါ်ဆိုမည်မှန်း လက်သန်း အဋ္ဌကထာကျမ်းကို ကြိုးပမ်းတော်မူခဲ့ပါကြောင်း။

ဤအဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို သင်ယူရာ၌ ပါဠိဘာသာ မကျွမ်းကျင်သော ရုပ်သူရပ်သား ငယ်ရွယ်သူအများတို့မှာ ပါဠိ၏ ခက်ခဲခြင်း၊ အနက်၏ ခက်ခဲခြင်း၊ အဓိပ္ပါယ်၏ ခက်ခဲခြင်းဟူသော ခက်ခဲခြင်း ၃-ပါးတို့ဖြင့် တွေ့ကြုံနေကြရသည့် အရေးကို မြော်တွေး ထောက်ထား သနား ကရုဏာ လွန်စွာ ရှိလှသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဤ “ပရမတ္ထ သံသိပညာ” ကို ချီးမွမ်းအံ့လောက် သံပေါက်လက်ဖြင့် ထွင်ကာ ရေးစီတော်မူခဲ့ပါကြောင်း။

ဤကဲ့သို့ ကရုဏာရွှေထား ရေးသားစီရင်တော်မူခဲ့သော ဤပရမတ္ထ သံသိပညာကျမ်းကို ကြိုးပမ်းလေ့လာသူတို့မှာ အဘိဓမ္မာအရာ လိမ္မာယဉ်ကျေး ရှုပ်ထွေးခဲခက်မရှိ အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းမည်ဖြစ်၍ နှစ်နှစ်သက်သက် လေ့ကျက် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါစေရန် သတည်း။

ပရမတ္ထသံသိပညာကျမ်းသည် အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ အဘိဓမ္မာသင်္ဂဟကျမ်းကို လွယ်ကူစွာ တတ်မြောက်ကြစေရန် သံပေါက်ကဗျာတို့ဖြင့် ပြန်ဆိုရေးသားထားသော ကျမ်းဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာတော်ကြီးကိုယ်တိုင် “သင်္ဂြိုဟ်ဉာဏ်လောက်၊ အမြန်ရောက်၊ သံပေါက်ဆိုပိုမို-သိ” ဟု စပ်ဆိုဖော်ပြတော်မူခဲ့ပေသည်။

(မှတ်ချက်။ ။ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းအကြောင်းကို ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ထုတ် ပရမတ္ထသံသိပညာနိဒါန်း၌ အကျယ်ပြဆိုထားသည်။)

“သင်္ဂြိုဟ်ဉာဏ်လောက်၊ အမြန်ရောက်၊ သံပေါက်ဆိုပိုမို-သိ” ဟု ကြုံးဝါး ဝန်ခံတော်မူချက်နှင့်အညီ ဤ ပရမတ္ထသံသိပညာကျမ်း၏ ကျေးဇူးကြောင့် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးငယ်များပင် ပရမတ္ထသဘောများကို အလွယ်တကူ သိမြင်နားလည်နိုင်ကြကြောင်း ထင်ရှားလှပါသည်။

ဤသို့ ငယ်ရွယ်သူများပင် အလွယ်တကူ သိမြင်နားလည်ကြရခြင်း၏ အကြောင်းတို့တွင်လည်း (၁) အမိဘာသာဖြင့် ရေးသားခြင်း၊ (၂) အမိဘာသာတွင်လည်း သိလွယ် သဘောပေါက်လွယ်စေမည့် ဝေါဟာရတို့ဖြင့်သာ ရေးသားခြင်း၊ (၃) အလွယ်တကူ ဆောင်ယူမှတ်သားနိုင်စေရန် ကဗျာသံပေါက်တို့ဖြင့် ရေးသားခြင်း၊ (၄) ကဗျာသံပေါက်တို့မှာလည်း ပြေပြေဖြစ်ဖြစ်ရှိခြင်း စသော စာပေဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။

သိလွယ် သဘောပေါက်လွယ်စေမည့် ဝေါဟာရတို့ဖြင့် ရေးသားပုံကို သိသာစေရန် အတန်ငယ် ဖော်ပြပါဦးအံ့။

ပရိညာကိစ္စ၊ ပဟာနကိစ္စ၊ သစ္စိကရဏကိစ္စ၊ ဘာဝနာကိစ္စ လေးမျိုးတို့ကို—